

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

1§ tavoite:

Erittäin tärkeää on, että laki sisältää 3) ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän edistäminen;

Ilmastonmuutos on yksi keskeisistä uhista luonnon monimuotoisuudelle ja riittävät ja oikein suunnitellut luonnonsuojelualueet voivat auttaa hillitsemään ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja lajistoa sopeutumaan muutokseen.

Pidämme erittäin hyvänä lainsäädännöllisenä tavoitteena kansalaisten luontotietoisuuden ja ymmärryksen lisäämistä. Kohta 5) kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen .

Määritelmät 3§

Kohtaan 6) Luontovahingolla luontotyyppien ja eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta:

tulisi luontotyypit alakohdaksi 5) " 7 luvussa tarkoitetuille uhanalaisille, suojelluille ja tiukasti suojelluille luontotyypeille".

Varovaisuusperiaatteen (7 §) lisääminen lakiin on erittäin hyvä ja kannatettava . Tieteellisen tutkimustiedon puuttumista tai epävarmuuksia ei saa pitää perusteena "toimia kuten ennen" aiheuttaen näin luontokatoa. Samoin selvilläolo 8 §. Selvilläolovelvollisuuden lisäämistä lain yleisiin säännöksiin ja muutenkin lakiin on tärkeää. Jokaisen on oltava selvillä ja tietoinen toimintansa

ympäristövaikutuksista. Tieto lisääntyy nopeasti ja se on yhä enemmän digitaalisessa muodossa. Luontotieto tulee saattaa yhä laajemmin ihmisten, eri tahojen ja koko yhteiskunnan käyttöön.

Ympäristötietoisuus 9 § erityisen tärkeää että myös kunnat ovat velvoitettuja lain nojalla 9 § ja 12 § edistämään toiminnassaan ympäristökasvatusta sekä kansalaisten, yksityisten ja julkisten toimijoiden ympäristötietoisuutta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tämä on omiaan parantamaan luontosuhdetta ja ymmärrystä esimerkiksi luonnon mekanismeista.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

Tärkeä lakiin perustuva velvoite kunnilla 12 § Kunta edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja sen kestävää käyttöä sekä maisemansuojelua alueellaan.

13 § Suomen Luontopaneeli. Tämäkin on hyvä uudistus lakiin ja tässä erittäin tärkeää on, että luontopaneelin toiminta on puolueetonta ja riippumatonta tutkimukseen perustuvaa asiantuntijatyötä.

19 § Luonnonsuojelun seuranta on hyvä olla lakipykälänä. Erityisen tärkeää on että jos seurannan tulokset kertovat ettei suojelutaso ole suotuisa, viranomaistahojen on ryhdyttävä toimenpiteisiin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien lajien suotuisan suojelutason saavuttamiseksi.

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Luonnonsuojelusuunnittelu, Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja toimintaohjelma 14 ja 15 §

Tämä luku on oikean suuntainen mutta jäänyt liian väljäksi. Eri toimijoille asetettu velvoittavuus puuttuu. Tavoitteisiin ei olla päästy pelkän vapaaehtoisuuden turvin. Tarvitaan ohjauskeinoksi ilmastolain mukainen suunnittelulaki, jolla voidaan vaikuttavammin turvata luonnon monimuotoisuutta; muun muassa vuosilukutavoitteita luontokadon pysäyttämiseksi ja kääntämiseksi. Kunnat tulee velvoittaa mukaan luonnon monimuotoisuusstrategian toteuttamiseen.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

Muutamia oleellisia lisäyksiä tarvitaan:

44 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Luonnonsuojelualan perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

6) alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien ja eliölajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

Tähän (6) tulisi lisätä ilmastonmuutoksen hillintä, koska kattavampi kytkeytynyt suojelualueverkosto myös edistää ilmastonmuutoksen hillintää sekä lajiston sopeutumista ilmastonmuutokseen.

7) alue on muutoin niin edustava, tyypillinen tai arvokas, että sen suojeleminen voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

Tähän (7) tulisi lisätä: ennallistamiskelpoinen tai sijainniltaan ekologisessa verkostossa niin tärkeä, että..

koska liian monet luontoarvokohteet ovat jo heikentyneet ja niiden merkitystä lisää sijainti valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävässä ekologisessa verkostossa.

7 luku Luontotyyppien suojeleminen

Luontotyyppien suojeleminen

66 § Uhanalaisen luontotyyppin huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Soveltamisalaa tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitelmien, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

67 § Suojellun luontotyyppien rajauspäätös.

Uhanalaiset suoluontotyypit puuttuvat kokonaan? Suojeltujen luontotyyppien luetteloa pitää täydentää myös metsälain puolella ainakin varpukorvilla ja korpirämeillä

8 luku Eliölaajien suojele

74§ Pesäpuiden suojele

Pesäpuu tulisi olla suojeleu myös ensimmäisenä vuonna kun pesä rakennetaan.

76 § Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä

Hyvä lisäys lakiin on uhanalaiset lajit viranomaisten lupakäsittelyssä ja suunnitelmissa.

Soveltamisalaan tulee lisätä myös ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset ja metsänkäyttöilmoitukset sekä MRL:n katu- ja puistosuunnitemat, rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

LSL olisi esitetyllä tavalla nyt kesähakkuita koskevan EU-tuomioistuimen tuomion 4.3.2021 yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19 mukainen, mutta tuomion toimeenpano vaatii toimia myös metsälain puolella (rajoitusajat ja alueet).

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojele ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaaion toteuttaminen

Luontoheikkennysten kompensoiminen on yleisesti ottaen kannatettavaa, mutta lakiuudistuksessa pitää turvata ettei tämä johda lupien myöntämiskriteerien löystymiseen, vaan kompensaaioita käytetään niiden tarkoituksen mukaisesti vasta lieventämishierarkian (välttäminen, vähentäminen, korjaaminen, kompensointi) viimeisellä portaalla.

Luontohyötyjen tuottamista etukäteen (ennen heikkennystä) tulisi terävöittää lain muotoilussa niin, että tämä olisi vallitseva toimintapa (nyt sanotaan ”mielellään” ennen heikkennystä, kuitenkin viimeistään 3 vuoden päästä). Kompensaatiotoimenpiteet tulisi myös aina aloittaa ennen heikkennysten alkamista.

Kuntien ja valtion maihin liittyy epämääräisyyttä 11 luvun a § perusteluissa. Näitä olisi tarkennettava. Tärkeää on lisäisyysperiaate. Esimerkiksi kaavojen suojelu ja luo-alueita sekä Metsäpalvelun luontopalvelujen maita ei tule käyttää kompensointiin.

99 § Hyvittämisen kriteerit. Hyvittämisen kriteereissä olisi vaatimuksena oltava, että uhanalaiseen luontotyyppiin tai lajin elinympäristöön kohdistuva heikennys on hyvitetty saman lajin elinympäristöön tai samaan luontotyyppiin kohdistuvien toimenpiteiden sijaan, että heikennyksestä huolimatta suojelutaso paranee. Tavoitteena tulisi siis olla nettopositiivisuus hyvityksen jälkeen.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

LSL:ssä on nyt täyden korvauksen periaate, mutta jotkut voivat yrittää vaatia maanomistajille sitä korkeampia korvauksia?

Maanomistajalle luonnonsuojelutoimenpiteistä maksettava täyden korvauksen periaate perustuslain ympäristöperusoikeuden vastainen. Jokaisen vastuu luonnosta ja monimuotoisuudesta on turvattu perustuslaissa ja vastuu on voimistunut perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ja oikeuskäytännössä yleisesti. Luonnon monimuotoisuuden haasteet ovat olleet maanomistajien tiedossa jo vuosikymmenien ajan, joten maanomistajilla ei ole myös luottamuksensuojaan rinnastettavaa oikeutta vaatia täyttä korvausta luonnonsuojelutoimenpiteistä.

Perusoikeudet toteutuisivat paremmin, jos maanomistajalle ei korvattaisi täyden korvauksen periaatteen mukaan vahinkoja tai realistisemmin luonnonsuojeluun käytettäviä määrärahoja tulisi lisätä merkittävästi niin, että ns. luonnon monimuotoisuusveron kautta jokaisen vastuu luonnosta toteutuisi välillisesti ja oikeudenmukaisesti.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

119§ Tietojen luovuttaminen. Avoimuus ja läpinäkyvyys on tärkeää kun luonnonsuojelusta tehdään entistä hyväksyttävämpää.

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

-

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

-

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

-

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Häkli Simo
Meidän metsämme -kansalaisryhmä